

ІНФОРМАЦІЙНО-ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК ЧИННИК РЕАЛІЗАЦІЇ КУЛЬТУРИ ДЕМОКРАТІЇ В ОСВІТІ

Полякова Олена Василівна,
старша викладачка кафедри дошкільної та початкової освіти
Інституту післядипломної освіти
Київського університету імені Бориса Грінченка

***Анотація.** Розглядається інформаційно-цифрова компетентність педагога закладу освіти як чинник реалізації культури демократії в освіті.*

***Ключові слова:** інформаційно-цифрова компетентність, концепція Нової української школи, концепція розвитку цифрових компетентностей, європейська рамка цифрової компетентності.*

Інформаційно-цифрова компетентність є однією з ключових компетентностей нової української школи [1]. Інформаційно-цифрова компетентність – це здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, отримувати інформацію та оперувати нею відповідно до власних потреб і вимог сучасного високотехнологічного суспільства.

Інформаційно-цифрова компетентність заслуговує на особливу увагу тому, що саме вона дає можливість особистості бути сучасною, активно діяти в інформаційному середовищі, використовувати найновітніші досягнення техніки в своїй професійній діяльності. Слід відмітити, що майже всі науковці виділяють цю компетентність як обов'язкову складову професійної компетентності педагога [2].

Традиційні методики стають менш ефективними, тому що не можуть бути застосовні до навчання нового покоління. Необхідно впроваджувати в освітній процес нові інструменти, які дають можливість інтерактивного спілкування зі здобувачами освіти.

Концепція Нової української школи визначає 10 ключових компетентностей до складу яких віднесена й інформаційно-цифрова компетентність, що передбачає впевнене, а водночас критичне застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для створення, пошуку, обробки, обміну інформацією на роботі, в публічному просторі та приватному спілкуванні. Велике значення має інформаційна й медіаграмотність, основи програмування, алгоритмічне мислення, робота з базами даних, здобуття навичок безпеки в Інтернеті та кібербезпеці, розуміння етики роботи з інформацією (авторське право, інтелектуальна власність тощо) [1, с. 8590, 11].

Цифрові компетентності – це базова річ, без якої неможливо уявити ефективну роботу сучасного вчителя. В умовах періодичних локдаунів і карантинів саме цифрові технології дають змогу не зупиняти навчання, а безпечно продовжувати його в дистанційному або змішаному форматі. Тому сьогодні цифрова грамотність для вчителя стає пріоритетом.

У 2021 році Кабінет Міністрів України схвалив Концепцію розвитку цифрових компетентностей до 2025 року, що підкреслює особливу важливість

цієї теми [3]. Також існує Європейська рамка цифрової компетентності для освітян (DigCompEdu). Це не тільки технічні навички, але й опис того, як цифрові технології можна використовувати для освіти та навчання.

Документ описує 22 компетентності, що згруповані в шести сферах цифрової компетентності вчителів:

- Професійне залучення – використовувати цифрові технології для спілкування, співпраці та професійного розвитку.
- Цифрові ресурси – шукати, створювати та обмінюватися цифровими ресурсами.
- Викладання й навчання – управляти та організовувати робочий і навчальний процес за допомогою цифрових технологій.
- Оцінювання – використовувати цифрові технології та стратегії для оцінювання учнів.
- Розширення можливостей учнів – використовувати цифрові технології для підвищення інклюзивності та активного залучення учнів до навчання.
- Сприяння цифровій компетентності учнів – дати їм можливість використовувати цифрові технології для спілкування, створення контенту, розвитку та розв’язання проблем [4].

Перекладений та адаптований проект Рамки цифрової компетентності для громадян України було обговорено та удосконалено в експертному середовищі із залученням представників експертно-консультативного Комітету з цифрових технологій при МОН України, експертів мережі eSkills Програми EU4 Digital в Україні та експертів Комітету з питань цифрових навичок Української національної цифрової коаліції «Коаліції цифрової трансформації» [5].

Такі рамки цифрової компетентності важливі, тому що завдяки ним учителі чітко розуміють, які саме цифрові навички потрібно покращити. Документ деталізує компетентності, до кожної є опис знань, умінь і навичок.

Рада Європи як міжнародна організація з підтримки прав людини та громадянина підтримує розвиток освіти з цифрового громадянства. Вона полягає в підтримці дітей та молоді в безпечній, ефективній, критичній та відповідальній участі у світі, наповненому соціальними медіа та цифровими технологіями, а також підготовкою для цього вчителів, і є пріоритетом для освітян у всьому світі. Цей напрям охоплює великий спектр компетентностей, характеристик та поведінки, що полягають у можливості використовувати переваги та можливості, які надає мережа Інтернет, водночас формуючи стійкість до потенційної шкоди.

Рада Європи визначає цифрове громадянство як здатність позитивно, критично та грамотно брати участь у цифровому середовищі, спираючись на навички ефективного спілкування та творення, практикувати форми соціальної участі, які поважають права та гідність людини завдяки відповідальному використанню технологій. Розроблені Радою Європи «Компетентності для культури демократії» (Рада Європи, 2016) є відправною точкою до здійснення цифрового громадянства [4].

Отже, цифрова компетентність сьогодні тісно пов'язується з цифровим громадянством особистості та широко підтримується освітніми системами країн Європейського Союзу та України. Розроблено ряд стратегічних документів – рамок, що пов'язані з цифровою та громадянською компетентністю як ключовими для сучасної людини, які широко використовуються в освітньому процесі.

Список використаних джерел:

1. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 14.09.2022 р.).
2. Розвиток ІТ-компетентності. URL: <https://sites.google.com/site/itkompetentnosti/> (дата звернення: 14.09.2022 р.).
3. Концепція розвитку цифрових компетентностей. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-p#Text> (дата звернення: 14.09.2022 р.).
4. Європейська рамка цифрової компетентності для освітян. URL: https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/news_post/2021/3/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan/OP%20ЦК.pdf (дата звернення: 14.09.2022 р.).
5. Опис рамки цифрової компетентності для громадян України. URL: <https://thedigital.gov.ua/news/mintsifra-oprilyudnyue-ramku-tsifrovoi-kompetentnosti-dlya-gromadyan> (дата звернення: 14.09.2022 р.).